

Visita-taller
Cicle mitjà
Primària

“La Festa Major. Jocs, berenars i balls de carrer a la Gràcia d’abans”
Guió per al docent

Ajuntament de Barcelona - Arxiu Municipal de Barcelona Arxiu Municipal del Districte de Gràcia

barcelona.cat/arxiunicipal

www.facebook.com/bcnarxiunicipal

https://twitter.com/BCN_arxiu

Fotografies de la portada

Joves ballant al carrer. 1925. Autor desconegut. AMDG. Donació Núria Ribot

Dones assegudes amb criatures a la falda. 1925. Autor desconegut. AMDG. Donació Núria Ribot

-
- **Guió didàctic de la visita-taller per a
cicle mitjà de primària**

“La Festa Major. Jocs, berenars i balls
de carrer a la Gràcia d’abans”

Presentació

Us proposem una visita-taller amb la finalitat de donar a conèixer l'Arxiu Municipal del Districte de Gràcia a l'alumnat de cicle mitjà d'educació primària. Amb aquesta activitat, els nens i nenes podran descobrir, de primera mà, tant la funció de l'Arxiu com la feina dels professionals de l'Arxiu, i comprendre el valor dels documents com a testimoni patrimonial del passat i eina de gestió per a l'Administració municipal.

L'activitat té dues parts, la primera és la visita al centre d'arxiu, on es mostrarà a l'alumnat el recorregut que fa un document d'ençà que arriba a l'Arxiu fins que és consultat pels usuaris.

La segona part és un taller en el qual, a partir de facsímils de documents conservats a l'Arxiu i molt lligats a la història de la Vila de Gràcia, l'alumnat podrà descobrir com vivien la Festa Gran de Gràcia les nenes i els nens d'abans.

1. Objectius didàctics

- Conèixer les funcions de l'Arxiu Municipal del Districte de Gràcia.
- Fer-se una idea dels diversos tipus de documents que s'hi custodien.
- Relacionar els diversos espais amb la funció que desenvolupen: classificació, descripció, digitalització, restauració, conservació...
- Analitzar els diversos suports d'escriptura utilitzats al llarg de la història.
- Valorar la importància de conservar els documents, font de coneixement de la història.
- Conèixer les professions vinculades a la conservació, el tractament i la difusió dels documents.
- Conèixer com vivien els infants d'abans la Festa Major a través del treball amb documents d'arxiu.
- Observar, analitzar i extreure informació dels documents per comprendre qüestions relacionades amb la vida quotidiana d'abans.
- Exposar les conclusions de la tasca feta per compartir el coneixement obtingut amb els companys.
- Participar activament en el treball en grup, adoptant una actitud responsable, solidària, cooperativa i dialogant; argumentant les opinions pròpies i contrastant-les amb les dels altres.
- Utilitzar la llengua com a eina per construir coneixement, comunicar-lo i compartir-lo amb els altres.

2. Què cal saber abans de fer l'activitat?

Per tal d'aprofitar al màxim la visita-taller proposem que prèviament treballin a l'aula alguns aspectes com ara els següents:

-
- Situar l'Arxiu de Gràcia en el context del districte de Gràcia.
 - Haver reflexionat sobre el fet que les accions humanes generen documents i que part d'aquesta informació es conserva a l'arxiu.
 - Fer referència a l'arxiu personal i familiar que alguns tenim a casa.
 - Haver parlat de la importància de les fonts documentals per aprendre del passat.

3. Descripció de l'activitat

La visita-taller està orientada al descobriment de l'Arxiu i del seu valor administratiu, social i cultural.

Ens trobarem al porxo situat davant de la biblioteca, on ens presentarem i s'explicarà l'activitat que durem a terme. A continuació ens dirigirem a l'interior per visitar les diverses dependències de l'Arxiu Municipal del Districte de Gràcia. El primer espai que visitarem serà el dels dipòsits documentals que estan situats a la planta -1 de l'edifici. Seguidament ens dirigirem cap a la segona planta, on es troben la resta d'estances de l'Arxiu. Visitarem la sala de consulta, la sala de treball i tractament arxivístic i el despatx de direcció. En aquests àmbits parlarem de com es conserven els documents, quins tipus de documents es custodien, i es podran manipular diferents suports d'escriptura fets servir al llarg de la història.

A continuació ens traslladarem a la sala on farem el taller de recerca dividits en grups. L'alumnat tindrà una sèrie de còpies de fotografies, facsímils de documents i programes procedents dels fons i col·leccions de l'Arxiu amb els quals haurà de treballar la Festa Major. El treball de recerca es basarà en l'observació, identificació i descripció de les fotografies i programes amb els quals s'haurà de relacionar una sèrie de materials didàctics.

Treball en grups

Cada grup investigarà un aspecte diferent relacionat amb la Festa Major de Gràcia durant els anys 1930-40 del segle XX. Concretament es dividirà el grup classe en quatre subgrups i cadascun investigarà els aspectes següents:

Grup A: A través de l'observació de diferents programes l'alumnat buscarà els dies que se celebrava la Festa Major de Gràcia, esbrinarà qui organitzava les diverses activitats i quin repertori d'activitats s'hi feien. També observarà els anuncis per saber quins eren els productes de moda en aquell temps. Aquest treball l'ajudarà a entendre com era, en general, la Festa Major de Gràcia d'abans.

Grup B: A través de diverses fotografies l'alumnat analitzarà com anaven vestits els nens i les nenes d'abans, comparant cadascun dels elements que portaven amb els d'ara. Concretament es fixarà en el vestuari i el calçat dels infants que apareixen a les fotografies i mirarà d'establir les diferències entre la manera de vestir d'abans i la d'ara.

Grup C: Amb l'ajut de programes i fotografies, l'alumnat investigarà quines eren les activitats que es feien especialment per als infants durant la Festa Major. Els programes presenten una gran diversitat d'activitats infantils, atès que els nens i nenes eren el centre de la Festa Major. La majoria d'aquestes activitats eren de carrer i moltes s'han perdut. Per tant, a través de la documentació dels fons de l'arxiu podrà descobrir què feien els infants d'abans en el decurs de la festa més important de la Vila de Gràcia.

Grup D: El quart grup mirarà un programa de festa major de principis del segle XXI i el compararà amb els d'abans per poder copsar com han canviat els costums amb el pas del temps i establir similituds i diferències. En aquest sentit, analitzarà les activitats d'abans i d'ara, i es fixarà en el disseny i les característiques dels programes, les mides, els anuncis i entitats participants, per poder establir comparacions de les dues èpoques.

Continguts i competències de l'activitat

CONTINGUTS	COMPETÈNCIES
<ul style="list-style-type: none"> • Treball amb fonts d'informació primàries. • Observació de les fonts. • Elaboració de les conclusions. • Comunicació dels resultats. 	<p>Dimensió del món actual: Plantejar-se preguntes sobre el medi, utilitzar estratègies de cerca de dades i analitzar resultats per trobar respostes.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Descoberta de com era abans la Festa Major de Gràcia i com és ara. • Formulació de conclusions a partir de les imatges i dels programes. • Relació de notícies de l'actualitat sobre la Festa Major de Gràcia per poder fer una comparació. • Identificació en la societat de la primera meitat del segle XX de l'existència de desfavorits. • Valoració del patrimoni cultural com a herència del passat. 	<p>Dimensió del món actual: Interpretar el present a partir de l'anàlisi dels canvis i continuïtats al llarg del temps, per comprendre la societat en què vivim.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Relació de les activitats que es feien per als infants a la Festa Major de Gràcia. • Identificació de les principals places i carrers. 	<p>Dimensió del món actual: Interpretar l'espai a partir dels elements del territori i de les seves representacions per situar-s'hi i desplaçar-s'hi.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Explicació dels canvis produïts en el paisatge urbà, relacionant-los amb l'actualitat. 	<p>Dimensió del món actual: Analitzar paisatges i ecosistemes tenint en compte els factors socials i naturals que els configuren, per valorar les actuacions que els afecten.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Interpretació del text aplicant diversos recursos expressius. 	<p>Dimensió de comprensió lectora: Llegir amb fluïdesa per comprendre textos de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i escolars en diferents formats.</p>

5. Metodologia

És una activitat pensada perquè l'alumnat participi activament en la construcció del seu propi coneixement a partir de l'observació, la manipulació, la classificació, la relació i la interpretació de diferents documents. S'emprarà una metodologia basada en el treball cooperatiu i el diàleg.

Es tindran presents les necessitats del grup i s'adaptaran els continguts al nivell de coneixements previs copsats per l'educador o educadora durant la introducció de l'activitat.

Es buscarà establir relacions entre l'Arxiu i la vida quotidiana, les experiències personals i familiars de l'entorn de l'alumnat per tal de facilitar-li la comprensió i la construcció del coneixement. Ens agradaria que fossin conscients que tots tenim documents des del moment del nostre naixement i que, per tant, tots som protagonistes de la nostra història.

6. Conceptes

- L'Arxiu Municipal del Districte de Gràcia
- Documents textuais i fotogràfics (1920-1935)
- La Festa Major de Gràcia
- Els programes de la Festa Major de Gràcia
- Entitats organitzadores
- Les activitats per als infants: els jocs de carrer, els espectacles de carrer, els berenars, els balls
- Les activitats de beneficència
- Places i carrers de Gràcia
- Anuncis de l'època
- Els vestits d'abans
- Els jocs d'abans
- Costums i tradicions d'abans

7. Activitats d'aprenentatge

- Introducció per captar preconceptes de l'alumnat
- Visita a les diverses dependències de l'Arxiu
- Observació i manipulació de fonts documentals
- Comparació de dades de diferents èpoques
- Investigació sobre la Festa Major de Gràcia d'abans a través de l'anàlisi dels programes
- Extracció d'informació sobre diferents botigues i la seva funció
- Formulació d'hipòtesis
- Posada en comú

8. Recursos i materials

- Dossier general de l'Arxiu Municipal de Barcelona
- Guió de l'activitat per als docents
- Quadern de l'alumnat
- Maleta didàctica amb suports d'escriptura
- Selecció de documents de l'Arxiu
- Fotografies
- Dibuixos

9. Fitxa de l'activitat

Nom de l'activitat:

La Festa Major. Jocs, berenars i balls de carrer a la Gràcia d'abans

Horari de les activitats didàctiques: per concretar.

Preu: gratuït.

Durada total: 2 hores.

Cicle educatiu: cicle mitjà d'educació primària.

Nombre d'alumnes: 25 (aproximadament).

El mestre o mestra haurà d'estar present durant l'activitat per tal d'acompanyar i supervisar el grup.

Inscripcions: a través del telèfon 932 177 183 o del correu electrònic, a amdg@bcn.cat.

Horari d'atenció al públic de l'Arxiu: de dilluns a divendres, de 10.00 a 14.00 hores.

Horari d'atenció telefònica: de dilluns a divendres, de 9.00 a 14.00 hores.

Es necessita demanar cita prèvia per consultar els documents.

10. Consells pràctics

- Procurar ser puntuals.
- Parlar amb veu baixa durant l'activitat perquè hi ha persones consultant documents.
- Manipular els documents amb molta cura perquè no es deteriorin.
- Portar llapis i goma o altres materials per poder escriure.
- L'alumnat compartirà els materials per grup, i en tot moment n'han de ser responsables i tenir-ne cura.
- Animar l'alumnat a participar en totes les activitats de manera activa.
- Es poden portar càmeres fotogràfiques perquè es preveu que hi haurà moments en què l'alumnat podrà fer fotografies.

11. Propostes posteriors

- Situar en un plànol senzill els carrers i les places dels programes de la Festa Major de Gràcia consultats.
- Esbrinar si encara celebren la Festa Major i com ho fan.
- Preguntar a familiars com celebren a casa la Festa Major i verificar si recorden algunes de les activitats que es recullen als programes.

12. Per saber-ne més

- AMADES, J. *Tradicions de Gràcia*. Barcelona: Coordinadora de Colles de Cultura de Gràcia. Facsímil del llibre publicat el 1950, 2016.
- BIOSCA, G.; FERNÁNDEZ, M.; NARVÁEZ, M.; OLIVÉ, J. *Gràcia en temps de l'annexió a Barcelona*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, Districte de Gràcia, 1997.
- CARRERAS, N. *La vila de Gràcia. Origen i formació d'un poble*. Barcelona: Consell Municipal del Districte VIII, Gràcia, 1980.
- Visita el web de l'Arxiu Municipal de Barcelona: barcelona.cat/arxiuunicipal
- Fes-te fan del Facebook i del Twitter de l'Arxiu Municipal de Barcelona:
www.facebook.com/bcnarxiuunicipal
[https:// twitter.com/BCN_arxiu](https://twitter.com/BCN_arxiu)